

مهدی توحیدی - محمود مصدق | سند جدید تحول و تعالی قوه قضائیه که ششم فروردین ۱۴۰۳ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسیده بود، ابلاغ شد.

■ **آغاز مسیر تحولی با دغدغه‌های گام دوم**

صدور بیانیه «گام دوم انقلاب» و مطالبه صریح رهبر معظم انقلاب مبنی بر تحول قضایی به‌عنوان آورده دوره جدید و نیز انتظارات روزافزون مردم، موقعیتی ویژه و تاریخی پدید آورد تا این مهم به اولویت انکارناپذیر قوه قضائیه تبدیل شود. مسیر تحول قضایی بر اساس برنامه‌ای آغاز شد که آیت‌الله رئیسی پیش از تصدی سمت ریاست دستگاه قضا آن را خدمت رهبر معظم انقلاب ارائه داده بود و پس از موافقت و استقبال ایشان با مفاد این برنامه، تحولات وارد بخش اجرایی شد. با این حال، پس از گذشت چند ماه، بر اساس تجربه‌های مدیریتی، اقتضائات اجرایی و همچنین مشاوره‌هایی که از متخصصان و کارشناسان داخل و خارج از بدنه دستگاه قضایی گرفته شد، این برنامه تحولی ارتقا یافت و نسخه ویرایش شده آن در ۶ دی ۱۳۹۹ از سوی آیت‌الله رئیسی، رئیس وقت دستگاه قضا با عنوان «سند تحول قضایی» ابلاغ شد. در نسخه نخست این سند، هفت مأموریت اصلی قوه قضائیه منبعت از تکالیف تعیین شده در قانون اساسی و همچنین سیاست‌های کلی نظام، مبنای تدوین آن شد. مأموریت‌های یادشده بدین شرح است: مأموریت ۱. رسیدگی به تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات مأموریت ۲. احیای حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی‌های مشروع مأموریت ۳. نظارت بر اجرای صحیح قوانین و حسن جریان امور مأموریت ۴. کشف جرم، تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمان و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام مأموریت ۵. پیشگیری از وقوع جرایم و دعاوی مأموریت ۶. اصلاح مجرمان مأموریت ۷. حمایت از حقوق مالکیت اشخاص با تغییر رئیس قوه قضائیه و نشستن حجت‌الاسلام محسنی‌اژه‌ای بر کرسی قاضی‌القضات، تحقق مفاد و برنامه‌ها، راهکارها و راهبردها و تحقق اهداف این سند باز هم مورد تأکید دستگاه قضا قرار گرفت.

با انتخاب آیت‌الله رئیسی به عنوان هشتمین رئیس جمهور، حجت‌الاسلام والمسلمین غلامحسین محسنی اژه‌ای، معاون اول وقت قوه قضائیه در نشست خبری که به مناسبت هفته قوه قضائیه برگزار شد، اعلام کرد: سند تحول قائم به شخص نیست و حتماً با همه توان این سند اجرا و ارتقا می‌یابد و اجرای آن پیشرفت خواهد داشت و پسرفت نخواهد داشت.

■ **تأکید رهبر معظم انقلاب بر ادامه رویکرد تحولی سند**

دهم تیر ۱۴۰۰، رهبر معظم انقلاب اسلامی در حکمی، حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای را به ریاست قوه قضائیه منصوب فرمودند. ایشان در این حکم با تأکید بر اهتمام جدی به مأموریت‌های دستگاه قضا در قانون اساسی و ادامه رویکرد تحولی و اجرای سند تحول موجود، «گسترش فناوری‌های نوین در دستگاه قضایی»، «گماردن نیروهای کارآمد و جهادی در مسئولیت‌ها»، «ارج نهادن به خدمات قضات پاکدامن و در عین حال برخورد قاطع با تخلفات» و «ارتباط با متن مردم» را از جمله انتظارات خود از رئیس جدید قوه قضائیه بیان کردند.

پس از این بود که بحث و بررسی در خصوص مفاد این سند از سوی مسئولان و کارشناسان بخش‌های مختلف قوه قضائیه با جدیت بیشتری ادامه یافت.

■ **رونمایی و اجرای برنامه تحولی جدید قوه قضائیه**

کمتر از یک سال بعد، یعنی در ۲۴ فروردین ۱۴۰۱ حجت‌الاسلام والمسلمین محمد مصدق، معاون اول وقت قوه قضائیه از رونمایی و اجرای برنامه تحولی جدید قوه قضائیه خبر داد و بر تداوم تحول و تعالی دستگاه قضایی تأکید کرد. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای، رئیس قوه قضا نیز اول تیر ۱۴۰۱ در مصاحبه‌ای تلویزیونی در پاسخ به پرسشی درباره روند اجرای سند تحول قضایی اظهار کرد: بیش از ۹۰ درصد برنامه‌هایی که در ذیل اهداف کوتاه‌مدت سند تحول قضایی پیش‌بینی شده بود، انجام شده است. ما در راستای توسعه، تأمین و استفاده از فناوری‌های نوین در قوه قضائیه، از برنامه‌های پیش‌بینی شده در سند تحول قضایی جلوتر هستیم. وی با اشاره به پیشرفت ۷۰ درصدی دستگاه قضا در اجرای برنامه‌های میان‌مدت پیش‌بینی شده در سند تحول قضایی گفت: برای تحقق اهداف میان‌مدت نیازمند همکاری سایر قوا هستیم و با وجود همه مساعدت‌هایی که قوای مجریه و مقننه تاکنون برای اجرای مفاد سند تحول قضایی داشته‌اند، همچنان ضرورت استمرار این همکاری‌ها احساس می‌شود.

■ **مترقی‌ترین سند**

هشتم تیر ۱۴۰۱، یک هفته پس از اظهارات رئیس قوه قضا، همزمان با هفته قوه قضائیه، رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان عالی قضایی با ایشان، در توصیه‌هایی که قوای مجریه و مقننه تانکنون برای مدیریت پیشین را از مترقی‌ترین اسناد تحول دانستند و افزودند: به این سند باید عمل و بر اساس آن شخصیت‌سازی و کادرسازی شود.

ایشان عمل به سند تحول را سبب جلوگیری از انفعال در مقابل مخالفت‌ها خواندند و افزودند: رئیس قوه قضائیه، مقید به عمل به سند است اما در سطوح دیگر یعنی همه قضات، کارکنان و مدیران نیز باید این

... گزارش تحلیلی قدس درباره اهداف، رویکردها و شاخصه‌های سند تحول قوه قضائیه هم‌مان با ابلاغ آن ...

مسئله شناسی؛ خط اصلی سند تحول قضایی

بر اساس نقشه‌راهی که در سند تحول ترسیم و احصا شده و همچنین مبتنی بر توصیه‌های هشت‌گانه رهبر معظم انقلاب که در دیدار ۷ تیر سال گذشته اعلام کردند، حرکت خود را استمرار داده، گفت: مسیر تحول در دستگاه قضایی و سایر بخش‌های کشور یک مسیر اجتناب‌ناپذیر است که نمی‌توانیم از آن بگذریم و طبیعتاً قوه قضائیه نیز برای نیل به اهداف عالی خود باید در این مسیر حرکت کند و ممیزی شود تا از مسیر و ساختار خارج نشود.

وی همچنین تأکید کرد: سند تحول قضایی اجرایی‌ترین و عملیاتی‌ترین سند است، زیرا این سند تا پایان ۱۴۰۲ صادر، تنظیم و ابلاغ شد. قطعاً این سند در پایان سال ۱۴۰۲ پس از اینکه ارزیابی می‌شود، ارتقا پیدا می‌کند و مسائل و اقتضائات را در این سند وارد می‌کنیم.

■ **۳ سال فرصت اجرا**

سند جدید تحول و تعالی قوه قضائیه سرانجام ششم فروردین اسمال به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و قرار است از امسال تا پایان اسفند ۱۴۰۵ اجرایی شود.

■ **نکات برجسته سند تحول قضایی**

حجت‌الاسلام محسن ابراهیمی؛ رئیس مرکز تحول قوه قضائیه می‌گوید: نکته برجسته سند تحول قضایی این است به جای کلی‌گویی و گفتن حرف‌های نظری، یک برنامه کاملاً راهبردی و ناظر به عملیات ارائه می‌دهد و به دنبال حل مسئله‌های کلان قوه قضائیه است و از شعارزدگی و بحث‌های تئوریک فاصله گرفته و در عین حال، نگاه خلاقانه و راه‌حل‌های نوآورانه در سراسر آن مشاهده می‌شود. در مجموع، در سند تحول ۱۷۰ راهکار و حدود ۴۰ اقدام در نظر گرفته شده است.

سند تحول قضایی درباره رسیدگی به امور قضایی مردم، مسائل را از دادسرا و دادگاه‌بی گرفته است؛ اینکه مردم در پیگیری امور قضایی خود دچار چه مشکلاتی هستند؛ این مشکلات را احصا و در گام اول ریشه‌یابی کرده و سپس برای آن راه‌حل می‌یابد و در قالب راهبرد و راهکار ارائه می‌دهد.

سند تحول همچنین سراغ قانون اساسی، فرمایشات امام و انتظارات رهبر معظم انقلاب نیز رفته و آن‌ها را هم مدنظر قرار داده است، اما شالوده اصلی آن بر

تحول در قوه قضائیه آغاز شد و ما شاهد تدوین و ابلاغ سند تحول قضایی بودیم تا به عنوان بالاترین سند دستگاهی در عدلیه جمهوری اسلامی ایران مبنای عمل قوه قضائیه قرار گیرد.

وی ورود به گام یا چله دوم انقلاب اسلامی را یکی از ضرورت‌های تصویب سند یاد شده می‌داند و می‌گوید: با توجه به اینکه در گام دوم انقلاب اسلامی وارد شدیم، این سند در حقیقت منشوری است برای اینکه بتواند دستگاه قضایی را به یک جهش، ارتقا و پیشرفت ویژه متناسب با اقتضائات این دوره برساند، به‌طوری که دستگاه قضایی را از رویکردهای سابق و روش‌های سنتی به دستگاه قضایی پیشرفته، مدرن و متناسب با نیازمندی‌ها، اقتضائات تازه و فناوری‌های نوین تبدیل کند. وی با اشاره به ویژگی‌های برجسته سند تحول و تعالی قوه قضائیه می‌گوید: این سند نسبت به سند پیشین، فاخرتر، پیشرفته‌تر، اجرایی‌تر و دارای مفاهیم نو و ویژگی‌های خاصی است.

نخست اینکه با توجه به تجربه سه سال گذشته در اجرای سند، تکمیل راهکارها و ارتقای آن‌ها با روش مسئله‌محور مدنظر بوده است.

نکته دوم اینکه طرح‌های پیشران به منظور تجمیع ظرفیت‌ها و ایجاد تمرکز کاری و سازمانی بخش‌های مختلف قوه قضائیه در سند جدید دیده شده است.

همچنین رویکرد هوشمندسازی و نگاه فناورانه در بخش‌های مختلف سند از جمله ثبت حد اکثری دادخواست‌ها، شکوائیه‌ها، لوایح و درخواست‌های قضایی در آن دیده شده است.

علاوه بر این، فعالیت‌های رسانه‌ای قوه بر مبنای سند تحول در سه سال آینده به شدت تقویت پیدا می‌کند و اقدامات تحولی و نقش آفرینی فعال دستگاه قضایی را در مواجهه با افکار عمومی خواهد داشت.

در مبارزه با فساد نیز بیش از برخورد با موارد فساد و افراد مفسد، به شناسایی و حذف ساختارهای فسادزا می‌پردازد.

نکته بعدی، قضا‌دایی از دعاوی دارای موضوعات فاقد ماهیت قضایی است که به دلیل ورود زیاد این‌گونه پرونده‌ها مورد توجه قرار گرفته است.

همچنین این سند، حکمرانی قضایی داده‌محور و نظارت هوشمند و کاهش تصمیم‌گیری و نظارت‌های سنتی را به شدت افزایش می‌دهد. ضمناً بحث ضابطان و پیش‌بینی نظارت‌های هوشمند بر عملکرد ضابطان را مدنظر قرار می‌دهد که جزو موضوعات برجسته این سند است.

وی ادامه می‌دهد: بستر جدیدی برای تسهیل ارتباط مردم با دستگاه قضایی از طریق درگاه یکپارچه دیده است. همچنین عملکرد قضات را به صورت شفاف ارزیابی می‌کند و فرایندها و آرای قضایی به شکل شفاف در سامانه‌های عمومی و در اختیار عموم نخبگان و به‌ویژه حقوقدانان قرار می‌گیرد.

نکته برجسته دیگر اینکه موضوع کارشناسی رسمی به عنوان یکی از موضوعات مهم دستگاه قضایی مدنظر جدی این سند بوده است.

وی در پاسخ به اینکه بخش عمده‌ای از ویژگی‌های اشاره شده در سند جدید، قبلاً هم جزو مأموریت‌ها و وظایف بخش‌های مختلف دستگاه قضایی بوده است، چرا یک‌بار دیگر روی این‌ها تأکید شده، می‌گوید: رهبر معظم انقلاب یک خطی را به عنوان خط‌کاری قوه قضائیه - بحث مأموریت‌های پنج‌گانه اصلی که در اصل ۱۵۶ قانون اساسی آمده - مدنظر قرار دادند و همواره بر آن تأکید کرده‌اند. نکته این است ما چگونه می‌توانیم این مأموریت‌ها را به شکل بهینه پیاده کنیم و حداکثر ظرفیت‌ها را در اجرای این مأموریت‌ها به عهده بگیریم. اگر به موارد یاد شده توجه کنیم، می‌بینیم مثلاً برای برخورد با فساد، دو گونه می‌توان به فساد نگاه کرد: نگاه سنتی می‌گوید با فساد برخورد قاطع کنید تا بازدارندگی داشته باشد؛ اما نگاه تحولی سند جدید برخورد با ساختارهای فساد‌زا است. یا در بحث ضابطان قضایی یکی از مأموریت‌های قوه، نظارت بر ضابطان است. نگاه سنتی نظارت‌های غیرهوشمند و غیرفناور را پیگیری می‌کرد، اما در سند جدید، نظارت‌های هوشمند مدنظر است، یعنی همان مأموریت‌هایی که ما در قانون اساسی داریم. در سند تحولی به صورت پیشرفته با ابزارهای جدید و راهکارهای جدید قرار است بتوانیم مسائل و چالش‌های پیش‌رو را در رابطه با احقاق حق و گسترش عدالت حل کنیم.

■ **دستیابی به عدالت و رضایتمندی مردم**

علی عابدینی، عضو مرکز وکلای قوه قضائیه نیز در گفت‌وگو با قدس نکات برجسته این سند را دستیابی به عدالت و رضایتمندی مردم به عنوان یکی از مباحث تحول و تعالی در قوه قضائیه می‌داند و عنوان می‌کند: سند تحول قضایی باید تلاشی مستمر برای افزایش رضایتمندی مردم و تحقق عدالت باشد؛ به عبارتی وقتی فردی به قوه قضائیه مراجعه می‌کند، اگر بتوانیم به ارتقای کیفیت پاسخ‌گویی به ارباب رجوع بپردازیم و همچنین تمام همت خود را معطوف به اجرای عدالت کنیم، خود به خود در تعالی قوه قضائیه مؤثر خواهد بود. این حقوقدان به نظام مدیریتی اجرای برنامه تحول که یکی از ابعاد مورد تأکید در سند تحول قضایی است اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: موضوع به کارگیری نیروهای متخصص، جوان، مبتکر و اهل چرخش‌های تحول آفرین در همه سطوح مدیریتی قوه قضائیه به‌ویژه مدیران و مسئولان ارشد قوه قضائیه یکی از نیازهای اساسی در تحقق و تعالی این سند خواهد بود.

وی با تأکید بر اینکه برای تحول و تعالی در قوه قضائیه شاخص‌هایی وجود دارد که می‌تواند رکن و اساس تعالی و ارتقای این قوه باشد، ادامه می‌دهد: آموزش به عنوان یکی از ارکان تحول در این قوه و همچنین اتخاذ یک رویکرد مؤثر در جذب منابع انسانی و از طرفی نخبه‌پروری در جذب و گزینش قضات می‌تواند در تحقق این سند بسیار راهگشا باشد.

معافیت ۲۷ هزار مددجوی کمیته امداد از پرداخت عوارض

به گزارش مهر حسین خدرویی معاون حمایت و سلامت خانواده کمیته امداد گفت: سال گذشته ۲۷ هزار مددجوی کمیته امداد از پرداخت هزینه انشعابات و عوارض شهرداری معاف شدند.

از این تعداد ۴ هزار و ۷۸۰ نفر از معافیت انشعاب آب و ۷ هزار و ۳۳ نفر از معافیت انشعاب برق برخوردار شدند. در این مدت ۱۱ هزار و ۷۷۵ خانوار تحت حمایت نیز از خدمت معافیت انشعاب گاز استفاده کردند.

واکنش

واکنش چمران به جوابیه سازمان شهرداری‌ها

به گزارش ایسنا مهدی چمران در واکنش به پرسشی در خصوص جوابیه سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور برای اظهاراتش درباره ورود واکن‌های جدید مترو به کشور گفت: ما موضع‌گیری خاصی نداریم، تنها می‌گوییم به درد مردم برسد و موضوع تأیید واکن‌ها را به تأخیر نیندازید. برای این اقدام باید بررسی‌ها به صورت جهادی انجام شود. بی‌تردید این بحث موضوعی نیست که دو تا سه ماه بماند. اگر متخصص ندارند باید کمک بگیرند. ما مخلص همه آن‌ها هستیم. وی همچنین تأکید کرد: هر یک روز که موضوع به تأخیر بیفتد مردم از داشتن یک‌هزار واکن عقب می‌مانند.